

**Дисертації,
захищені в спеціалізованій ученій раді Д 26.054.01
Київського національного лінгвістичного університету
в 2018 році**

Биконя О. П. Теоретико-методичні засади самостійної позааудиторної роботи з англійської мови студентів економічних спеціальностей. – Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено розробленню теоретико-методичних засад організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних спеціальностей з англійської мови, зокрема з оволодіння англомовними компетентностями у діловому говорінні та письмі з використанням мультимедійного електронного посібника.

На основі критичного аналізу наукової літератури з проблеми дослідження та проведеного анкетування серед фахівців і студентів економічних спеціальностей у роботі з'ясовано специфіку використання англійської мови у діловій сфері спілкування; організації самостійної позааудиторної роботи у навчанні студентів англійської мови; виокремлено ситуації ділового спілкування, у яких фахівці економічних спеціальностей беруть участь частіше, визначено засіб навчання.

Розроблено концептуальні засади організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів у процесі навчання ділового англомовного говоріння та письма.

Провідними підходами до самостійного позааудиторного навчання англомовного ділового говоріння та письма з використанням мультимедійного електронного посібника виділено системний, компетентнісний, рефлексивний, особистісно-діяльнісний і ситуаційний підходи.

Виокремлено основні етапи самостійного позааудиторного навчання англомовного ділового говоріння та письма з використанням мультимедійного електронного посібника (організаційний, навчальний і контрольний).

У ході дослідження було визначено психолого-педагогічні та методичні передумови ефективної самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів з оволодіння діловим англомовним говорінням та письмом.

Здійснено науковий аналіз методичних основ самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей англомовного ділового говоріння та письма. Описано цілі та зміст основ самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей англомовного ділового говоріння та письма.

Конкретизовано вимоги до володіння студентами економічних спеціальностей компетентностями у діловому говорінні та письмі на рівні B2.2 у самостійній позааудиторній роботі.

Подано лінгвістичну характеристику англомовного ділового говоріння (діалогічного й монологічного мовлення) та письма згідно з визначеними ситуаціями ділового спілкування. Було виокремлено типи та види діалогів ((ділові контактні (етикетна бесіда, знайомство партнерів, інтерв'ю / співбесіда, інтерв'ю з доповідачем, ділова бесіда (начальника з робітником, колегами, партнерами для обміну думками чи пропозиціями), світська бесіда (перед переговорами / перемовинами) й дистантні розмови (телефонні розмови), дискусії (дискусії щодо оформлення та підписання контрактів та угод, дискусії щодо спірного питання протягом засідання (дискусійні наради), дискусії щодо вирішення або прийняття рішення, обговорення питань (перемовини під час переговорів)) і монологів (діловий монолог-оповідь, ділова доповідь-презентація, ділове телефонне голосове повідомлення (монолог-повідомлення), монолог головуючого, діловий монолог-звіт).

Здійснено аналіз лінгвістичних характеристик ділового писемного мовлення, зокрема ділових листів, резюме (CV), факсів, ділових контрактів та угод, звітів, тез доповідей, анотацій (резюме), простих есе (Five Paragraph Essay), різних видів повідомлень.

Обґрунтовано теоретичні засади використання мультимедійного електронного посібника під час самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів у навчанні англійської ділової мови та письма, а саме: здійснено характеристику мультимедійного електронного посібника як засобу організації самостійного позааудиторного навчання англійської ділової мови та письма, визначено загальні та спеціальні вимоги до цього засобу навчання, з'ясовано його основні функції, методичні особливості використання у формуванні англійських компетентностей у діловому мовленні та письмі, розглянуто питання щодо контролю і самоконтролю рівня володіння продуктивними компетентностями у самостійній позааудиторній роботі з використанням мультимедійного електронного посібника.

Визначено об'єкти контролю та критерії оцінювання рівня сформованості продуктивних компетентностей у самостійній позааудиторній роботі з огляду на ситуації ділового спілкування. Подано критеріальну шкалу оцінювання ділової англійської монологічної, діалогічної та писемної мови студентів.

Створено й обґрунтовано методику самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей англійської ділової мови та письма з використанням мультимедійного електронного посібника "Cool Businessman". Дібрано навчальний матеріал для самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів над формуванням англійських компетентностей у мовленні та письмі засобами мультимедійного електронного посібника; обґрунтовано структуру і зміст мультимедійного електронного посібника "Cool Businessman" для самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів над формуванням англійських компетентностей у мовленні та письмі; розроблено систему вправ і завдань для самостійного позааудиторного оволодіння діловою англійською мовою та письмом майбутніми економістами, описано особливості її реалізації в мультимедійному електронному посібнику; створено модель організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів у оволодінні англійською мовою та письмом з використанням мультимедійного електронного посібника.

Під час укладання цієї моделі було враховано етапи навчання ділової мови та письма (рецептивний, репродуктивно-продуктивний і творчий), рівні автономії студентів (часткову автономію з внутрішнім самоконтролем та із зовнішнім автоматизованим контролем, напівавтономію та умовно повну автономію) та спосіб управління (з жорстким управлінням (безпосередньо керування ззовні); з відносно жорстким характером управління (частково керування ззовні); з гнучким управлінням (керування студентом)) їх навчальною діяльністю під час самостійного позааудиторного навчання мови та письма з використанням мультимедійного електронного посібника.

Експериментально доведено ефективність розробленої методики і визначено оптимальний рівень автономії в навчанні англійської ділової діалогічної, монологічної та писемної мови під час організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних спеціальностей з оволодіння англійськими компетентностями у діловому мовленні та письмі.

За результатами дослідження підготовлено методичні рекомендації щодо організації процесу самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей з оволодіння англійськими компетентностями у діловому мовленні та письмі засобами мультимедійного електронного посібника.

Ключові слова: самостійна позааудиторна робота, англійська мова, ділова англійська мова, ділове мовлення та письмо, ділове діалогічне мовлення, ділове монологічне мовлення, ділове писемне мовлення, студенти економічних спеціальностей, автономія, мультимедійний електронний посібник.

Володько А. М. Методика навчання майбутніх перекладачів усного послідовного науково-технічного перекладу (німецька та українська мови). – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми навчання майбутніх перекладачів усного послідовного науково-технічного перекладу. На підставі аналізу наукової літератури та сучасного стану навчання майбутніх перекладачів у роботі теоретично обґрунтовано, практично розроблено та експериментально перевірено методику навчання усного послідовного науково-технічного перекладу з використанням ділової гри та з урахуванням готовності студентів до навчання та виконання завдань, що імітують реальну професійну перекладацьку ситуацію проблемного та проблемно-пошукового характеру. Конкретизовано цілі та складники змісту навчання усного послідовного перекладу студентами четвертого курсу. Уточнено та сформульовано власне визначення понять “усний послідовний переклад” та “навчання усного послідовного перекладу” у підготовці студентів мовних спеціальностей вищого навчального закладу.

Досліджено компоненти перекладацької компетентності, які сформовані до початку навчання та формуються під час навчання усного послідовного перекладу. Проаналізовано особливості усного послідовного науково-технічного перекладу. Визначено компоненти психологічного змісту усного послідовного перекладу та компоненти готовності студентів до навчання усного послідовного перекладу. Досліджено особливості наукового дискурсу, проведено лінгвістичний аналіз автентичних текстів та обґрунтовано необхідність використання автентичних АВМ та текстів для підвищення ефективності навчання.

У межах дослідження уточнено етапи, розроблено підсистему вправ і модель навчання усного послідовного науково-технічного перекладу. Ефективність впровадженої методики навчання перевірено та доведено експериментально. Сформульовано методичні рекомендації щодо навчання майбутніх перекладачів усного послідовного науково-технічного перекладу.

Ключові слова: майбутні перекладачі, усний послідовний переклад, усний послідовний науково-технічний переклад, перекладацька компетентність, готовність до навчання.

Коробова Ю. В. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови мовленнєвої адаптації. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено розв’язанню проблеми навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови – студентів третіх курсів ВНЗ.

У роботі проаналізовано сучасний стан проблеми формування вмінь професійно орієнтованого говоріння в педагогічній теорії та практиці. Досліджено теоретичні передумови формування вмінь мовленнєвої адаптації в майбутніх учителів англійської мови на заняттях із навчальної дисципліни “Практика усного та писемного мовлення англійської мови”: визначено зміст навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови, конкретизовано та науково обґрунтовано сутність понять “мовленнєва адаптація” і “комплексна мовленнєва адаптація”, виокремлено найбільш ефективні шляхи покращення сприйняття навчальної інформації учнями.

У межах дослідження виокремлено принципи відбору навчальних матеріалів, відібрано відповідний навчальний матеріал для формування вмінь мовленнєвої адаптації; теоретично обґрунтовано і практично розроблено підсистему вправ і модель навчання студентів мовленнєвої адаптації. За допомогою проведеного експериментального навчання доведено загальну ефективність розробленої методики, визначено її оптимальний варіант, сформульовано методичні рекомендації щодо навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови.

Ключові слова: мовленнєва адаптація, підсистема вправ для формування вмінь мовленнєвої адаптації, англійськомовне професійно орієнтоване говоріння, функції мовлення вчителя на уроці, майбутні вчителі англійської мови.

Гудима Ю. П. Формування у майбутніх учителів англійської мови навчально-стратегічної компетентності в діалогічному мовленні. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено розв'язанню проблеми формування у майбутніх учителів англійської мови навчально-стратегічної компетентності в діалогічному мовленні.

У роботі теоретично обґрунтовано й практично розроблено методику формування навчально-стратегічної компетентності у процесі діалогічного мовлення, з використанням розроблених навчальних матеріалів. Визначено поняття навчально-стратегічної компетентності у діалогічному мовленні, котру розглянуто як здатність та готовність студента, який вивчає іноземну мову, до усвідомленого, ефективного та самостійного навчання й управління процесом іншомовного спілкування у діалогічній формі, що передбачає постановку цілей комунікативного завдання студентом, самоконтроль та самооцінку результатів, а також здатності мовця компенсувати в ході розмови недостатність знання мови та / або мовленнєвого і соціального досвіду спілкування іноземною мовою. Сформульовано й описано поняття та структуру навчально-стратегічної компетентності. Проаналізовано психологічні особливості формування навчально-стратегічної компетентності в англійськом діалогічному мовленні. Охарактеризовано зміст і структуру пам'яток. У межах дослідження проведено аналіз підручників / навчально-методичних комплексів з англійської мови щодо реалізації навчально-стратегічної компетентності у діалогічному мовленні.

Визначено вимоги до вправ та сформульовано поняття “вправи для формування навчально-стратегічної компетентності в англійськом діалогічному мовленні”. На основі описаних теоретичних положень розроблено підсистему вправ для формування в майбутніх учителів навчально-стратегічної компетентності у процесі навчання діалогічного мовлення, а також укладено модель організації навчання на її основі.

Ефективність розробленої методики було доведено в ході експерименту та підтверджено статистичними методами. За результатами експериментального навчання сформульовано методичні рекомендації щодо організації роботи з формування у майбутніх учителів англійської мови навчально-стратегічної компетентності у діалогічному мовленні.

Ключові слова: навчально-стратегічна компетентність, діалогічне мовлення, прямі та непрямі стратегії, пам'ятка, майбутні вчителі англійської мови.

Гутник В. М. Формування фонетичної компетенції у майбутніх учителів німецької мови у комунікативному вступному корективному курсі. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми формування фонетичної компетенції в майбутніх учителів німецької мови на початковому ступені навчання та вивчення іноземної мови, зокрема, в комунікативному вступному корективному курсі.

У роботі проаналізовано сучасний стан розвитку наукової думки з проблеми формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі: досліджено психолінгвістичні, психологічні та дидактичні передумови цього процесу, уточнено зміст і структуру фонетичної компетенції та її складників.

У межах дослідження відібрано матеріали для формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі, теоретично обґрунтовано й практично розроблено підсистему вправ для формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі, запропоновано циклічно-концентричну модель процесу формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі.

Ефективність розробленої методики формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі доведено експериментально.

За результатами експерименту сформульовано методичні рекомендації щодо формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі.

Ключові слова: комунікативний вступний корективний курс, фонетична компетенція, фонетичні навички, фонетичні знання, фонетична усвідомленість, фосилізація вимови, “фільтр” рідної мови, деформовані ненормативні фонетичні навички, диференційна чутливість, навчальне “плато”, навчальна автономія, майбутні вчителі німецької мови.

Мартиненко О. Є. Методика формування англомовної компетентності майбутніх перекладачів в аудіюванні в умовах заочної форми навчання. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні в умовах заочної форми навчання. У роботі розглянуто методичні підходи формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні в умовах заочної форми навчання, а також принципи навчання, які лягли в основу методики навчання студентів англомовного аудіювання текстів різних жанрів (інтерв’ю, фрагментів лекцій, новин і оголошень); уточнено зміст і структуру компетентності в аудіюванні, а також визначено практичну, розвивальну, виховну, лінгвосоціокультурну і професійну мету навчання аудіювання текстів різних жанрів; виділено специфічні знання, навички, вміння, комунікативні здібності і стратегії аудіювання, якими мають оволодіти майбутні перекладачі; визначено труднощі аудіювання текстів різних жанрів: труднощі, пов’язані з умовами сприймання аудіотексту; індивідуально-особистісні труднощі; труднощі, пов’язані з мовними особливостями аудіотекстів різних жанрів; запропоновано стратегії аудіювання, націлені на подолання цих труднощів; розглянуто особливості формування англомовної компетентності в аудіюванні майбутніх перекладачів з точки зору лінгвістичних, лінгвopsихологічних, фізіологічних та психічних особливостей мовлення носіїв мови; описано етапи сприйняття усного повідомлення та механізми аудіювання; проведено огляд використаних діяльностей і ресурсів електронного кейсу з аудіювання з предмету “Перша іноземна мова” (англійська), який містить комплекс вправ для формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні у віртуальному навчальному середовищі Moodle.

Відповідно до визначених критеріїв відбору аудіоматеріалів для навчання аудіювання майбутніх перекладачів відібрано навчальний матеріал; теоретично обґрунтовано і практично розроблено підсистему вправ для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання текстів різних жанрів (інтерв’ю, фрагментів лекцій, новин і оголошень) в умовах заочної форми навчання та укладено модель організації навчання на її основі. Експериментально доведено ефективність розробленої методики і визначено її оптимальний варіант. Сформульовано методичні рекомендації щодо організації навчання майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні в умовах заочної форми навчання.

Ключові слова: англомовна компетентність в аудіюванні, майбутні перекладачі, заочна форма навчання, віртуальне навчальне середовище Moodle, інтерв’ю, фрагменти лекцій, новини, оголошення, електронний кейс, стратегії аудіювання.

Безвін Ю. Г. Формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проектної діяльності. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проектної діяльності. У роботі розглянуто методичні особливості формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови, які лягли в основу відповідної методики; визначено мету та компоненти змісту соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови; обґрунтовано доцільність використання англійськомовних веб-сайтів журнальних та газетних видань у якості джерела актуальної соціокультурної інформації; доведено доцільність використання статей-новин як лінгвосоціокультурного матеріалу та уточнено поняття “стаття-новина”; розглянуто проектну діяльність і, зокрема, інформаційно-дослідницький проект як засіб формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови.

У межах дослідження проведено відбір матеріалу для формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови у ході реалізації проектної діяльності; теоретично обґрунтовано і розроблено систему вправ для формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови у ході реалізації проектної діяльності та укладено модель організації навчання на її основі. Експериментально доведено ефективність створеної методики та визначено її оптимальний варіант. Укладено методичні рекомендації щодо формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проектної діяльності.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, лінгвосоціокультурний матеріал, соціокультурна інформація, майбутній викладач англійської мови, проектна діяльність, інформаційно-дослідницький проект, стаття-новина, англійськомовні веб-сайти газетних та журнальних видань.

Учений секретар – доктор пед. наук, професор О. Б. Бігич

Підписано до друку 30.05.2018 р. Формат 70x108 1/16
Папір друк. № 1 Спосіб друку офсетний. Умовн. друк. арк. 30,61
Умовн. фарбо-відб. 30,72 Обл.-вид. арк. 30,72
Тираж 100. Зам. № 18 - 211

Видавничий центр КНЛУ
Свідоцтво: серія ДК 1596 від 08.12.2003 р.

Віддруковано “Видавництво Ліра-К”
03115, Київ, вул. Ф. Пушиної, 27
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
Серія ДК № 3981.